

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת דבי ביטון
יוראי להב הרצנו

פ/25/2693

הצעת חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות (תיקון – הסדרת העיסוק בניתוח התנהגות), התשפ"ג–

2023

1. תיקון סעיף 2 בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח–2008¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2, אחרי ההגדרה "תזונאי", "דיאטן" יבוא :
"מנתח התנהגות" – מי שניתנה לו תעודת מנתח התנהגות".
2. תיקון התוספת הראשונה לחוק העיקרי, אחרי פרט 8 יבוא :
"9. ניתוח התנהגות (1) תואר אקדמי שני תעודת מנתח בניתוח התנהגות או תעודת התנהגות" הכשרה מקצועית בניתוח התנהגות ;
(2) הכשרה מעשית במשך תקופה שנקבעה בתקנות ;
(3) עמידה בבחינות שקבע המנהל.
3. תיקון התוספת השלישית לחוק העיקרי, אחרי פרט 8 יבוא :
"9. ניתוח התנהגות מנתח התנהגות"
4. תיקון חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח–1988², בסעיף 18(ג), אחרי "הריפוי בעיסוק" יבוא "ניתוח ההתנהגות" ואחרי "מרפא בעיסוק" יבוא "מנתח התנהגות".
5. תיקון חוק זכויות החולה בחוק זכויות החולה, התשנ"ו–1996³, בסעיף 2 – החולה

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 720.

² ס"ח תשמ"ח מס' 1256

³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 327.

- (1) בהגדרה "מטפל", אחרי "מרפא בעיסוק" יבוא "מנתח התנהגות";
- (2) בהגדרה "מרפא בעיסוק", פיזיותרפיסט", "קלינאי תקשורת", "תזונאי-דיאטן", "קרימינולוג קליני", "פודיאטר", פודיאטר מנתח", כירופרקט", אחרי "מרפא בעיסוק" יבוא "מנתח התנהגות".
- תיקון חוק שיקום 6. בחוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000⁴, בסעיף 2, בהגדרה "עובד נכי נפש בקהילה מקצועי", אחרי "עובד סיעודי" יבוא "מנתח התנהגות".
- תחילה 7. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

דברי הסבר

מטרתו של החוק המוצע היא להסדיר את מקצוע ניתוח התנהגות בחוק. חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008 (להלן – החוק), מסדיר כיום את העיסוק במקצועות ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, טיפול בהפרעות בתקשורת, תזונה-דיאטנות, קרימינולוגיה קלינית, פודיאטריה, פודיאטריה ניתוחית וכירופרקטיקה.

בהצעת חוק זו מוצע להסדיר את הטיפול בניתוח התנהגות כדי להבטיח את הרמה המקצועית ההולמת של העוסקים במקצוע זה ולהגן על בריאות הציבור, בשים לב לכך שילדים הם הקבוצה העיקרית שלה ניתן טיפול בניתוח התנהגות.

מקצוע ניתוח התנהגות מהווה מקצוע בתחום בריאות הנפש בעולם. הארגון העולמי Association for Behavior Analysis International (ABAI) מוביל את ההכרה (אקרדיטציה) לתכניות לימוד בתחום ניתוח התנהגות. בשנת 2000 הוקם בארה"ב ועד מנהל של מקצוע ניתוח התנהגות Behavior Analyst Certification Board (BACB) אשר הסדיר את המקצוע בארה"ב על ידי קביעת סטנדרטים, קוד אתי, ומבחני הסמכה בנושא.

בישראל תחום ניתוח התנהגות קיים מזה כ-30 שנה במערכות שונות לרבות חינוך, רווחה, משפחה, בריאות ובריאות הנפש. פרופסיה זו מיושמת כחלק בלתי נפרד מהטיפול במגוון תחומים: אוטיזם, הפרעות התנהגות, הפרעות נפשיות ועוד. אנשי מקצוע בתחום ניתוח התנהגות מועסקים כיום בגני תקשורת, מעונות יום שיקומיים, מחלקות אשפוז פסיכיאטריות ובמערכת החינוך המיוחד והרגיל במתן שירותי טיפול ותמיכה בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים.

המצב הקיים בו אין הסדרה של המקצוע ואין פיקוח על איכות הטיפול מסכן את הציבור ובכלל זה אוכלוסייה רחבת היקף של קטינים עם צרכים מיוחדים, ועלולות להיות לכך השלכות הרות גורל על המטופלים. זאת, בשים לב לכך שהטיפול ניתן, בדרך כלל, או פעמים רבות, בשלבים קריטיים בהתפתחותו של הילד. טיפול שאינו הולם ימנע מהילד להשיג את אבני הדרך הנחוצות לו, ולעיתים יגרום לרגרסיה ולהתדרדרות בתפקוד.

בנוסף, ללא הסדרה והכרה המאפשרות מתן טיפול במימון המדינה, נפגעות אוכלוסיות מוחלשות שידן אינה משגת לממן את הטיפולים בעצמן. כמובן שנגרמת גם פגיעה באוכלוסיות נוספות שנאלצות

⁴ ס"ח תש"ס מס' 1746

להוציא מכיסן סכומים גבוהים ביותר, על מנת לקבל טיפול חיוני זה של ניתוח התנהגות. הטעמים המנויים לעיל להסדרת מקצוע ניתוח ההתנהגות הם בין הטעמים המרכזיים שהובילו לחקיקת החוק להסדרת מקצועות הבריאות, התשס"ח-2008 ולהוספת מקצועות בריאות לחוק לאורך השנים.

ניתוח ההתנהגות הוא טיפול בסיסי שניתן היום למרבית הילדים עם אוטיזם, ולילדים רבים נוספים, בדיוק באותו אופן שבו ניתן לאוכלוסיות רבות טיפול על ידי מרפא בעיסוק או באמצעות קלינאי תקשורת (שהם מקצועות בריאות מוכרים).

אשר על כן קיימת חשיבות רבה להסדרת המקצוע לטובת כלל הציבור בישראל. הוראות מעבר לגבי מנתחי התנהגות שעוסקים כיום במקצוע ייקבעו בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה. הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יוראי להב הרצנו וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/3509), על ידי חברת הכנסת עידית סילמן (פ/24/3633) ועל ידי חברת הכנסת מיכל רוזין (פ/24/3916).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברי הכנסת עידית סילמן וינון אזולאי (פ/25/1034), על ידי חברת הכנסת אימאן ח'טיב יאסין (פ/25/1838) ועל ידי חבר הכנסת ואליד אלהואשלה (פ/25/1882).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ג באדר התשפ"ג (06.03.2023)